
Ο Εκπαιδευτικός στη
Σχολική Τάξη:
Πρακτικές
Καθοδήγησης και
Ενίσχυσης των
Μαθητών

---

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)** σας καλωσορίζει στο Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης με τίτλο **«Ο Εκπαιδευτικός στη Σχολική Τάξη: Πρακτικές Καθοδήγησης και Ενίσχυσης των Μαθητών»**.

Η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και πιστοποίησης επαγγελματικών δεξιοτήτων οδήγησε το **Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (E-Learning)** του Ε.Κ.Π.Α. στο σχεδιασμό των πρωτοποριακών αυτών Προγραμμάτων Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, με γνώμονα τη **διασύνδεση της θεωρητικής με την πρακτική γνώση**, αναπτύσσοντας κυρίως, την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

Στη συνέχεια, σας παρουσιάζουμε αναλυτικά το πρόγραμμα σπουδών για το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης: **«Ο Εκπαιδευτικός στη Σχολική Τάξη: Πρακτικές Καθοδήγησης και Ενίσχυσης των Μαθητών»**, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σας σε αυτό, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες που πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμες, για να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διαπίστωση ότι η εφαρμογή πρακτικών καθοδήγησης και ενίσχυσης των μαθητών από τους εκπαιδευτικούς αποτελεί πλέον αναγκαιότητα και βασική προτεραιότητα της εκπαίδευσης επανέρχεται συνεχώς σε ελληνικές και διεθνείς μελέτες και έρευνες. Σήμερα, στα σχολεία του 21ου αιώνα, η κατάρτιση των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή τέτοιων πρακτικών στη σχολική τάξη καλείται να καταστήσει τον επαγγελματία εκπαιδευτικό ικανό να αντιλαμβάνεται τις ανάγκες των καιρών και τα μηνύματα των μαθητών καθώς και να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την επίτευξη της ολόπλευρης ανάπτυξής τους.

Βασικός σκοπός του παρόντος προγράμματος είναι να αναδείξει τους παράγοντες, τις παραμέτρους και τις διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο της σχολικής τάξης και συντείνουν στην επίτευξη υψηλού βαθμού καθοδήγησης και ενίσχυσης των μαθητών. Η πραγμάτευση θεμάτων, όπως το κλίμα και η διαχείριση της σχολικής τάξης, οι σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας, η αξιολόγηση της μάθησης, οι διαφορές των μαθητών, ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην επικοινωνία σχολείου-οικογένειας-κοινότητας, αφορά την καθημερινή πρακτική του εκπαιδευτικού στην τάξη και στο σχολείο εν γένει. Παράλληλα, τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα και σημασία ανάπτυξης

βασικών δεξιοτήτων συμβουλευτικής και καθοδήγησης από τον εκπαιδευτικό, ο οποίος καλείται να αντιμετωπίσει, μεταξύ άλλων, σύγχρονα προβλήματα, όπως τη σχολική βία και εκφοβισμό, τη σημερινή οικονομική κατάσταση, την απουσία ελεύθερου χρόνου κ.ά. Καθώς τα σχολεία διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην προαγωγή, διατήρηση και ενίσχυση της κοινωνικής και συναισθηματικής υγείας και ευεξίας των μαθητών, μέσω του παρόντος προγράμματος αναδεικνύεται η σπουδαιότητα απόκτησης και ενδυνάμωσης δεξιοτήτων ζωής, όπως η λήψη αποφάσεων, η επίλυση προβλημάτων, η αυτοεπίγνωση, η ενσυναίσθηση και η διαχείριση των συναισθημάτων, οι οποίες εξασφαλίζουν πολλαπλά προσωπικά και κοινωνικά οφέλη στα παιδιά. Η ακαδημαϊκή γνώση αποτελεί συχνά το θεωρητικό υπόβαθρο για την ανάπτυξη πρακτικών καθοδήγησης και ενίσχυσης των μαθητών, δηλαδή την ένταξη νέων ιδεών και εμπειριών και την προσαρμογή, βελτίωση και τροποποίηση των στρατηγικών ανάλογα με την περίπτωση.

Ειδικότερα, το παρόν εξ αποστάσεως πρόγραμμα αποσκοπεί στην εγκαθίδρυση και προώθηση ενός γόνιμου διαλόγου μεταξύ των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων σε επίκαιρα και φλέγοντα θέματα και προβληματισμούς που σχετίζονται με τον χώρο της εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα, στο πλαίσιο της αναγκαιότητας για δια βίου εκπαίδευση, απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε εν ενεργεία εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (δημόσιας και ιδιωτικής), σε στελέχη της εκπαίδευσης, σε πτυχιούχους τμημάτων που οδηγούνται στο εκπαιδευτικό επάγγελμα (Παιδαγωγικά Τμήματα, Τμήματα Νηπιαγωγών, Φιλοσοφικές Σχολές, Σχολές Κοινωνικών Σπουδών, Σχολές Θετικών Επιστημών κ.ά.), και σε όποιον ενδιαφέρεται να επιμορφωθεί σε σχετικά θέματα.

Το πρόγραμμα πληροί τις προϋποθέσεις του νέου νόμου (ΦΕΚ 13/29-01-2019) ως προς τη μοριοδότηση, σύμφωνα με τον οποίο η επιμόρφωση Α.Ε.Ι. ή άλλου φορέα του δημόσιου τομέα που εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, διάρκειας τουλάχιστον τριακοσίων (300) ωρών, που πραγματοποιήθηκε σε χρονικό διάστημα τουλάχιστον επτά (7) μηνών μοριοδοτείται με 2 μονάδες.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλλουν:

- ▶ απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής
- ▶ απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συναφή στο αντικείμενο εργασιακή εμπειρία

Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας:

<https://elearningekpa.gr/>

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους είναι:

- ▶ Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- ▶ Κατοχή προσωπικού e-mail
- ▶ Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία στα προγράμματα εξ αποστάσεως επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο «αυτονομία», δηλαδή δυνατότητα μελέτης ανεξαρτήτως περιοριστικών παραγόντων, όπως η υποχρέωση της φυσικής του παρουσίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος διατίθεται σταδιακά, ανά διδακτική ενότητα, μέσω ειδικά διαμορφωμένων ηλεκτρονικών τάξεων. Κατά την εξέλιξη κάθε θεματικής ενότητας αναρτώνται σε σχετικό link οι απαραίτητες για την ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανακοινώσεις.

Ο εκπαιδευόμενος, αφού ολοκληρώσει τη μελέτη της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, καλείται να υποβάλει ηλεκτρονικά, το αντίστοιχο τεστ αξιολόγησης. Τα τεστ μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή υπλόαd, όπου ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του. Η θεματική ενότητα μπορεί να συνοδεύεται από τελική εργασία, η οποία διατίθεται κατά την ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας (εφόσον το απαιτεί η φύση της θεματικής ενότητας) και αφορά το σύνολο της διδακτέας ύλης.

Παράλληλα, παρέχεται **πλήρης εκπαιδευτική υποστήριξη** δεδομένου ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να απευθύνεται ηλεκτρονικά (για το διάστημα που διαρκεί το εκάστοτε μάθημα) στον ορισμένο εκπαιδευτή του, μέσω ενσωματωμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικού συστήματος επικοινωνίας, για την άμεση επίλυση αποριών σχετιζόμενων με τις θεματικές ενότητες και τις ασκήσεις αξιολόγησης ή την τελική εργασία.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σε κάθε διδακτική ενότητα ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να επιλύει και να υποβάλλει ηλεκτρονικά το αντίστοιχο τεστ, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτή του. Η κλίμακα βαθμολογίας κυμαίνεται από 0 έως 100%. Συνολικά, η βαθμολογία κάθε θεματικής

ενότητας προκύπτει κατά το 60% από τις ασκήσεις αξιολόγησης και κατά το υπόλοιπο 40% από την τελική εργασία, η οποία εκπονείται στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος και εφόσον το απαιτεί η φύση αυτού.

Η χορήγηση του **Πιστοποιητικού Εξειδικευμένης Επιμόρφωσης** πραγματοποιείται, όταν ο εκπαιδευόμενος λάβει σε όλα τα μαθήματα βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο του 50%. Σε περίπτωση που η συνολική βαθμολογία ενός ή περισσότερων μαθημάτων δεν ξεπερνά το 50%, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης των μαθημάτων αυτών μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του προγράμματος. Η βαθμολογία που θα συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επανεξέτασής του είναι και η οριστική για τα εν λόγω μαθήματα, με την προϋπόθεση ότι ξεπερνά εκείνη που συγκέντρωσε κατά την κανονική διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση διατηρείται η αρχική βαθμολογία.

7. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Πέρα από την **επιτυχή ολοκλήρωση** του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης**

Η διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης Εκπαιδευόμενου στοχεύει στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, εξουσιοδοτημένο στέλεχος του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, επικοινωνεί τηλεφωνικά με ένα τυχαίο δείγμα εκπαιδευόμενων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του προγράμματος, εάν αντιμετώπισαν προβλήματα σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, την επικοινωνία με τον ορισμένο εκπαιδευτή τους, καθώς και με τη γενικότερη μαθησιακή διαδικασία. Η τηλεφωνική επικοινωνία διεξάγεται με την ολοκλήρωση του εκάστοτε προγράμματος, ενώ η μέση χρονική διάρκειά της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι περίπου 2-3 λεπτά.

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης, εφόσον κληθεί, ή μη ταυτοποίησής του κατά τη διεξαγωγή της, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων**

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων διασφαλίζει την εγκυρότητα των στοιχείων που έχει δηλώσει ο εκπαιδευόμενος στην αίτηση συμμετοχής του στο Πρόγραμμα και βάσει των οποίων έχει αξιολογηθεί και εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας του προγράμματος, πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων από τη Γραμματεία. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούν τα στοιχεία που έχει δηλώσει στην αίτηση συμμετοχής (Αντίγραφο Πτυχίου, Αντίγραφο Απολυτήριου Λυκείου, Βεβαίωση Εργασιακής Εμπειρίας, Γνώση Ξένων Γλωσσών κ.τ.λ.).

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων, εφόσον κληθεί, ή μη ύπαρξης των δικαιολογητικών αυτών, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων**

Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να μην έχει οικονομικής φύσεως εκκρεμότητες. Σε περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες, το πιστοποιητικό σπουδών διατηρείται στο αρχείο της Γραμματείας, μέχρι την ενημέρωση της για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας.

Αναλυτική περιγραφή των παραπάνω υπάρχει στον Κανονισμό Σπουδών:

<https://elearningekpa.gr/regulation>

8. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού είναι μέλη ΔΕΠ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ή και ειδικοί εμπειρογνώμονες με ιδιαίτερη συγγραφική καταξίωση, οι οποίοι κατέχουν πολύ βασικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος.

9. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΥΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης περιλαμβάνει **12 θεματικές ενότητες (μαθήματα)**.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΜΑΘΗΜΑ: Επιστημονική Θεώρηση του Εκπαιδευτικού ως Επαγγελματία

Διδακτική Ενότητα 1: Ιστορική Αναδρομή στην Έννοια του Παιδαγωγού και στο Επάγγελμα του Εκπαιδευτικού

Σκοπό της ενότητας αποτελεί η μελέτη της εξέλιξης της Παιδαγωγικής Επιστήμης και του σχολείου, καθώς και των βασικών θέσεων και παραδοχών σημαντικών εκπροσώπων της, ώστε οι

6

εκπαιδευόμενοι να είναι σε θέση να κατανοήσουν την εξέλιξη της έννοιας και του ρόλου του παιδαγωγού και του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού. Αρχικά, επιχειρείται η εννοιολογική οριοθέτηση βασικών παιδαγωγικών όρων, για να ακολουθήσει η περιγραφή της πορείας της Παιδαγωγικής μέχρι να καθιερωθεί ως Επιστήμη και ο προσδιορισμός του αντικείμενου της και των επιστημολογικών της κατευθύνσεων. Στη συνέχεια, αναλύεται η διαμόρφωση της παιδαγωγικής σκέψης ανά τους αιώνες μέσω της προσέγγισης του έργου και των αντιλήψεων σημαντικών παιδαγωγών, καθώς και η επίδρασή τους στη διαμόρφωση πρωτότυπων παιδαγωγικών συστημάτων. Μέσα από αυτό το πανόραμα της παιδαγωγικής σκέψης σκιαγραφείται ο ρόλος του σχολείου διαχρονικά.

Διδακτική Ενότητα 2: Συγκριτική Θεώρηση του Εκπαιδευτικού ως Επαγγελματία

Σκοπός της ενότητας αποτελεί η εννοιολογική οριοθέτηση των όρων «επάγγελμα» και «λειτουργήματα» και η κατανόηση των κριτηρίων που διαφοροποιούν το ένα από το άλλο. Επίσης, επιχειρείται μια αδρομερής προσέγγιση και εξοικείωση με προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών διαφόρων κρατών του εξωτερικού, καθώς και η συγκριτική θεώρηση του ρόλου του εκπαιδευτικού σε διάφορες χώρες. Τέλος, αναλύεται η κοινή ευρωπαϊκή προσπάθεια για την υιοθέτηση κοινών πρακτικών επαγγελματικής ανάπτυξης/ εξέλιξης των εκπαιδευτικών.

Διδακτική Ενότητα 3: Χαρακτηριστικά του Αποτελεσματικού Εκπαιδευτικού

Σκοπός της ενότητας αποτελεί η μελέτη και κατανόηση των βασικών χαρακτηριστικών που καθιστούν έναν δάσκαλο αποτελεσματικό. Αρχικά, γίνεται ένας διαχωρισμός ανάμεσα στον «καλό» και τον «αποτελεσματικό» εκπαιδευτικό και αναλύονται τα βασικά χαρακτηριστικά του καθενός. Έπειτα, παρατίθενται συνοπτικά τα αποτελέσματα ερευνών όσον αφορά τις διδακτικές, μαθησιακές και οργανωτικές στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί. Ακολουθεί η γνωριμία πέντε βασικών διδακτικών αρχών, στρατηγικών και συμπεριφορών, μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η αποτελεσματική διδασκαλία και η αξιοποίηση ενός αξιολογικού συστήματος του έργου των εκπαιδευτικών. Η ενότητα κλείνει με την παράθεση των πιθανών κινδύνων που μπορεί να προκύψουν από μη σωστή αξιοποίηση των χαρακτηριστικών του αποτελεσματικού εκπαιδευτικού.

Διδακτική Ενότητα 4: Ο Εκπαιδευτικός και οι Απαιτήσεις της δια βίου Μάθησης

Σκοπός της ενότητας αποτελεί η συνειδητοποίηση ότι οι άξονες της επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού συνδέονται με τη συνεχή επιμόρφωση και τη δια βίου μάθησή του, η αναγκαιότητα της οποίας ενισχύεται λόγω των συνεχόμενων αλλαγών στα περιβάλλοντα των κοινωνιών της

μάθησης. Οι εν λόγω μεταβολές δημιουργούν νέες ανάγκες όσον αφορά τα προσόντα και τον ρόλο του εκπαιδευτικού εν γένει. Επίσης, η εν λόγω διδακτική ενότητα επιχειρεί να εντοπίσει τα εμπόδια που συναντά η διά βίου εκπαίδευση και συστήνει τρόπους αντιμετώπισής τους. Τέλος, αναλύονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί κάθε επιμόρφωση για εξασφάλιση της επιτυχίας της και ακολουθεί η παρουσίαση των κατηγοριών και των φορέων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

Διδακτική Ενότητα 5: Ποιότητα και Αποτελεσματικότητα στην Εκπαίδευση

Η ενότητα αυτή έχει σκοπό να αναζητήσει και να αναλύσει τους παράγοντες που μαζί με τις γενικότερες αλλαγές οδήγησαν στην αναγκαιότητα διασφάλισης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας στον χώρο της εκπαίδευσης, αποδίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη θετικών διαπροσωπικών σχέσεων, στη βελτίωση του κλίματος της σχολικής τάξης, καθώς και της ακαδημαϊκής επίδοσης των μαθητών. Ειδικότερα, γίνεται μια εννοιολογική οριοθέτηση των όρων «ποιότητα» και «αποτελεσματικότητα» και αναλύονται οι βασικές διαστάσεις και δείκτες που προσδιορίζουν την ποιότητα στην εκπαίδευση. Στη συνέχεια, γίνεται μια μικρή αναφορά στη Διοίκηση Ολικής Ποιότητας και τέλος περιγράφονται οι βασικές αρχές, παράμετροι και παιδαγωγικές δραστηριότητες που εξασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα στην εκπαίδευση.

ΜΑΘΗΜΑ: Η Ζωή στη Σχολική Τάξη

Διδακτική Ενότητα 1: Κλίμα της Σχολικής Τάξης

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η οριοθέτηση της έννοιας του κλίματος της σχολικής τάξης, καθώς και η εννοιολογική αποσαφήνιση παρεμφερών όρων, όπως η σχολική κουλτούρα, που χρησιμοποιούνται εναλλακτικά ή ταυτόσημα. Αναλύονται οι τρεις βασικοί τομείς από τους οποίους απαρτίζεται το κλίμα της σχολικής τάξης (συναισθηματικός τομέας, τομέας κοινωνικής οργάνωσης και τομέας εργασίας), οι οποίοι συγκλίνουν σε έναν κοινό σκοπό: τη σχολική επιτυχία των μαθητών. Επίσης, περιγράφονται τα συστατικά που προσδιορίζουν το κλίμα μιας σχολικής τάξης ως θετικό ή αρνητικό. Τέλος, μελετάται η επίδραση του σχολικού κλίματος στους μαθητές και τονίζεται ο ρόλος του σχολείου και της σχολικής εμπειρίας στη γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών.

Διδακτική Ενότητα 2: Παράγοντες Διαμόρφωσης του Σχολικού Κλίματος

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η περιγραφή και ανάλυση των βασικών παραγόντων που επηρεάζουν και διαμορφώνουν το σχολικό κλίμα γενικότερα και το κλίμα της σχολικής τάξης ειδικότερα. Ειδικότερα, αναλύονται οι δυσκολίες και τα εμπόδια που συναντούν

κάποιοι μαθητές κατά την αντιμετώπιση των παραγόντων του κλίματος της σχολικής τάξης. Τέτοιες δυσκολίες εμφανίζονται κατά τη διάρκεια μιας μετάβασης ή σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες ή προβλήματα προσαρμογής. Τέλος, τονίζεται η επίδραση του κλίματος του σχολείου και της τάξης στην παρώθηση των μαθητών για μάθηση, καθώς και στην επίτευξη ψυχικής υγείας και ανθεκτικότητας των μαθητών.

Διδακτική Ενότητα 3: Οι Σχέσεις Εκπαιδευτικού και Μαθητών

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η περιγραφή της έννοιας της παιδαγωγικής σχέσης και των συνθηκών ανάπτυξής της. Ειδικότερα, αναλύονται τα βασικά χαρακτηριστικά που συνθέτουν την ηγετική προσωπικότητα του εκπαιδευτικού και προσδιορίζεται η έννοια της παιδαγωγικής αυθεντίας και εξουσίας. Επίσης, παρατίθενται οι λόγοι που καθιστούν σημαντικές τις ομαλές και θετικές δασκαλο-μαθητικές σχέσεις, καθώς και οι ευρύτεροι παράγοντες που επηρεάζουν τις καλές σχέσεις μεταξύ των δύο κύριων εταίρων της παιδαγωγικής πράξης. Σύμφωνα με τους προσανατολισμούς και τις θεωρίες των αναλυτικών προγραμμάτων, διακρίνονται τέσσερις ρόλοι των εκπαιδευτικών, καθένας από τους οποίους δρα και συμπεριφέρεται διαφορετικά από τους υπόλοιπους στη σχολική πράξη και αναπτύσσει το δικό του ιδιόμορφο πλαίσιο δασκαλο-μαθητικών σχέσεων. Τέλος, προτείνονται συγκεκριμένοι αποτελεσματικοί τρόποι δημιουργίας οικείων διαπροσωπικών σχέσεων, ενώ δεν παραλείπεται η αναφορά σε πιθανές δυσκολίες κατά την ανάπτυξή τους.

Διδακτική Ενότητα 4: Οι Σχέσεις μεταξύ των Μαθητών

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η περιγραφή της ομάδας της σχολικής τάξης και των διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών. Ειδικότερα, αναλύονται η έννοια της ομάδας, τα βασικά χαρακτηριστικά της και οι φάσεις εξέλιξής της, από την αρχική της συγκρότηση μέχρι τη σταθεροποίησή της. Ακολουθεί η ανάλυση του τρόπου σχηματισμού και διάρθρωσης της ομάδας και παρατίθενται τα δίκτυα και οι φόρμες επικοινωνίας των μελών της. Έπειτα, γίνεται μία μικρή αναφορά στη θεωρία της δυναμικής των ομάδων του Lewin. Μέσα από την περιγραφή πρωτοπόρων κλασικών πια πειραμάτων καθίσταται σαφής η έννοια της συμμόρφωσης αλλά και της υπακοής των ατόμων στο πλαίσιο μιας ομάδας. Ακολουθώντας μια απαγωγική πορεία, μελετούμε την ομάδα της σχολικής τάξης και αναλύονται οι τρεις φόρμες επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των μελών της. Στη συνέχεια, περιγράφονται τα χαρακτηριστικά της τυπικής και άτυπης δομής και λειτουργίας της σχολικής τάξης ως ομάδας καθώς και το φαινόμενο της έλξης και απώθησης μεταξύ των μελών της. Τέλος, επισημαίνεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού και η συνεισφορά του στη

βελτίωση της σχολικής τάξης ως ομάδας, με ιδιαίτερη αναφορά στην κοινωνιομετρική τεχνική που καταλήγει στη δημιουργία κλικών και απομονωμένων μαθητών.

Διδακτική Ενότητα 5: Αναγκαιότητα της Γονικής Εμπλοκής/Συμμετοχής στη Διαμόρφωση κατάλληλου Σχολικού Κλίματος

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η περιγραφή της αναγκαιότητας επικοινωνίας σχολείου και οικογένειας για την ομαλή ανάπτυξη του παιδιού, καθώς και για την επίτευξη υψηλής σχολικής επίδοσης. Ειδικότερα, η συγκεκριμένη ενότητα αναλύει τα βασικότερα μοντέλα που έχουν αναπτυχθεί για τη σχέση σχολείου-οικογένειας και περιγράφει την έννοια της γονεϊκής εμπλοκής. Επίσης, παραθέτει τους παράγοντες που επηρεάζουν τη γονεϊκή εμπλοκή και σχετίζονται με τους γονείς, τα παιδιά και το σχολείο, όπως επίσης και τα οφέλη και εμπόδια στη συνεργασία σχολείου-οικογένειας. Ειδικότερη αναφορά γίνεται στις μεταβολές της κοινωνίας και τις επιπτώσεις που έχει στις μορφές της οικογένειας. Αναλύονται επίσης οι βασικότερες λειτουργίες της, μέσα από αυτό, αναδεικνύεται και ο ρόλος των γονέων στην υψηλή ή χαμηλή σχολική επίδοση των παιδιών τους, και τονίζεται η θεσμοθετημένη συμμετοχή των γονέων στα θέματα του σχολείου και προτείνεται η λειτουργία των εκπαιδευτικών συνεταιρισμών ως προϋπόθεση για αποτελεσματική επικοινωνία. Στο κλείσιμο της ενότητας, προτείνονται συγκεκριμένες ρουτίνες και πρακτικές που μπορούν να ισχυροποιήσουν τις σχέσεις σχολείου-οικογένειας.

ΜΑΘΗΜΑ: Διαχείριση της Σχολικής Τάξης

Διδακτική Ενότητα 1: Επικοινωνία και Αλληλεπίδραση στη Σχολική Τάξη

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η οριοθέτηση των εννοιών επικοινωνία και αλληλεπίδραση και η μελέτη τους στον χώρο της σχολικής τάξης. Ειδικότερα, αναλύονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου μια επικοινωνία να θεωρηθεί επιτυχημένη, και περιγράφονται τα συστήματα των κοινωνικών σχέσεων, καθώς και οι διάφορες μορφές με τις οποίες συναντάται η επικοινωνία. Αναπόφευκτα κάποια στιγμή θα υπάρξουν συγκρούσεις και προβλήματα στην επικοινωνία, τα οποία και περιγράφονται και αφορούν τόσο την καθημερινότητα του ατόμου όσο και το πλαίσιο της σχολικής τάξης. Ιδιαίτερη, επίσης, έμφαση δίνεται στη σχολή επικοινωνίας του Palo Alto. Σημαντική κρίνεται η παράθεση των κοινών και διαφορετικών σημείων ανάμεσα στην επικοινωνία και την αλληλεπίδραση, καθώς και οι τύποι και τα οφέλη της αλληλεπίδρασης. Μια άλλη ξεχωριστή θεωρία που αναλύεται είναι αυτή της συμβολικής αλληλεπίδρασης. Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στους διάυλους και τις μορφές της μη λεκτικής επικοινωνίας και στις προσδοκίες του εκπαιδευτικού που συνδέονται με τη λεκτική και μη λεκτική του συμπεριφορά.

Διδακτική Ενότητα 2: Δυναμική των Ομάδων: Ψυχοπαιδαγωγική Προσέγγιση

Διδακτική Ενότητα 3: Η Κοινωνικοποίηση του Παιδιού στη Σχολική Τάξη

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η ανάδειξη του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζει η οικογένεια και το σχολείο στην προσαρμογή και την κοινωνικοποίηση του παιδιού. Ειδικότερα, επιχειρείται μια οριοθέτηση των εννοιών προσαρμογή, κοινωνικοποίηση, εκπολιτισμός και εκπαίδευση. Επίσης, αναλύονται οι πηγές της κοινωνικοποίησης και παρουσιάζονται τα στάδια που αποτελούν εμπόδια για κάθε ηλικία που πρέπει να ξεπεραστούν για την ομαλή κοινωνικοποίηση του ατόμου, και αναλύονται τρεις βασικοί φορείς κοινωνικοποίησης, η οικογένεια, η σχολική τάξη και άλλοι φορείς ελεύθερης ενασχόλησης (π.χ. ΜΜΕ, η παρέα των συνομηλίκων κ.ά.). Τέλος, παρουσιάζονται τα βασικά ψυχολογικά και κοινωνιολογικά θεωρητικά μοντέλα κοινωνικοποίησης, καθώς και ερευνητικά πορίσματα που σχετίζονται με την κοινωνικοποίηση κυρίως στον χώρο του σχολείου.

Διδακτική Ενότητα 4: Διαχείριση της Σχολικής Τάξης: Πρόληψη

Βασικό σκοπό της ενότητας αποτελεί η μελέτη των παραγόντων και των στρατηγικών εκείνων που συμβάλλουν στην πρόληψη των προβλημάτων συμπεριφοράς στη σχολική τάξη. Ειδικότερα, αναλύονται το κλίμα της σχολικής τάξης, τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού και η σχέση ανάμεσα στη διαχείριση και τη διοίκηση της τάξης ως βασικά προαπαιτούμενα για την αποτελεσματική διαχείρισή της. Επίσης, μελετώνται οι παράγοντες που συμβάλλουν στον ίδιο στόχο, όπως είναι για παράδειγμα η οργάνωση, η χρήση του χρόνου, η επικέντρωση της προσοχής, η συμμετοχή του μαθητή, η ανατροφοδότηση και η ανασκόπηση και το κλείσιμο του μαθήματος. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στους κανόνες και τις διαδικασίες και τον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζονται και εφαρμόζονται στην τάξη από τον εκπαιδευτικό και τους μαθητές, καθώς επίσης και στην οργάνωση του περιβάλλοντα χώρου της σχολικής τάξης. Τέλος, μετά την παρουσίαση των μορφών και των αιτιών της μαθητικής αταξίας, προτείνονται κάποιες σημαντικές στρατηγικές πρόληψης των μικροπροβλημάτων.

Διδακτική Ενότητα 5: Διαχείριση της Σχολικής Τάξης: Παρέμβαση

Βασικό σκοπό της ενότητας αποτελεί η μελέτη των παραγόντων και των στρατηγικών εκείνων που συμβάλλουν στην πρόληψη των προβλημάτων συμπεριφοράς στη σχολική τάξη. Ειδικότερα, αναλύονται το κλίμα της σχολικής τάξης, τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού και η σχέση ανάμεσα στη διαχείριση και τη διοίκηση της τάξης ως βασικά προαπαιτούμενα για την αποτελεσματική διαχείρισή της. Επίσης, μελετώνται οι παράγοντες που συμβάλλουν στον ίδιο στόχο, όπως είναι για παράδειγμα η οργάνωση, η χρήση του χρόνου, η επικέντρωση της προσοχής,

η συμμετοχή του μαθητή, η ανατροφοδότηση και η ανασκόπηση και το κλείσιμο του μαθήματος. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στους κανόνες και τις διαδικασίες και τον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζονται και εφαρμόζονται στην τάξη από τον εκπαιδευτικό και τους μαθητές, καθώς επίσης και στην οργάνωση του περιβάλλοντα χώρου της σχολικής τάξης. Τέλος, μετά την παρουσίαση των μορφών και των αιτιών της μαθητικής αταξίας, προτείνονται κάποιες σημαντικές στρατηγικές πρόληψης των μικροπροβλημάτων.

ΜΑΘΗΜΑ: Σύγχρονες μέθοδοι Διδασκαλίας

Διδακτική Ενότητα 1: Μαθητοκεντρικός Σχεδιασμός και Διδασκαλία

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η ανάδειξη της σημασίας της μαθητοκεντρικής μορφής διδασκαλίας, που εκτείνεται σε τρεις τομείς: α) τον μαθητοκεντρικό σχεδιασμό, β) τη μαθητοκεντρική διδασκαλία, και γ) τη μαθητοκεντρική αξιολόγηση. Η τελευταία, αν και κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, αποτελεί περιεχόμενο μελέτης σε αυτοτελή ενότητα. Ως προς τις άλλες δύο, αρχικά, γίνεται μια οριοθέτηση των εννοιών μορφή και μέθοδος διδασκαλίας, προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι όροι και να αποφευχθεί η σύγχυση που πολλές φορές προκαλούν. Στη συνέχεια, αναλύονται οι δύο βασικές μορφές διδασκαλίας και οι επιμέρους ταξινομήσεις τους. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι κατηγορίες των διδακτικών μορφών (με βάση το είδος της επικοινωνίας, το κέντρο ελέγχου και την πρόοδο της ύλης), καθώς επίσης οι κατηγορίες των κοινωνικών μορφών. Ακολουθεί η παρουσίαση τριών βασικών συνιστωσών του μαθητοκεντρικού σχεδιασμού, α) οι σκοποί στην εκπαίδευση, β) ο σχεδιασμός του μαθήματος (μακροπρόθεσμος ή ετήσιος, σχέδιο ενότητας και σχέδιο μαθήματος) και γ) τα τρία πεδία μάθησης. Τέλος, ανιχνεύονται βασικές μορφές μαθητοκεντρικής διδασκαλίας και συγκεκριμένα η διαλεκτική και η διερευνητική μορφή. Κλείνοντας, στο σημείο αυτό κρίνεται σημαντική η παράθεση στοιχείων που αφορούν στις στρατηγικές ερωτημάτων.

Διδακτική Ενότητα 2: Διαφοροποιημένη Διδασκαλία

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η ανάπτυξη της έννοιας, της αναγκαιότητας και της πρακτικής σημασίας της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Ειδικότερα, μετά την εννοιολογική της οριοθέτηση, ακολουθεί η σκοποθεσία και η αναγκαιότητά της, οπότε και περιγράφονται τα σημεία διαφοροποίησης των μαθητών, καθώς και η σύγχρονη πραγματικότητα. Γίνεται μια αντιπαραβολή ανάμεσα στην παραδοσιακή και τη διαφοροποιημένη διδασκαλία, ενώ επιχειρείται διαλεύκανση κοινών παρανοήσεων που δημιουργούν παραπλανητική εικόνα για τη συγκεκριμένη διδασκαλία. Η διαφοροποίηση μπορεί να είναι εξωτερική, εσωτερική ή εξατομίκευση της διδασκαλίας, ενώ οι αρχές και οι μορφές της έχουν αποτελέσει πηγή έμπνευσης για την ανάπτυξη ιδιόμορφων

παιδαγωγικών συστημάτων, όπως του Dalton, της Iena και της Winnetka. Επιπλέον, αναλύονται οι δύο άξονες της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, ο μαθητής και το αναλυτικό πρόγραμμα, όπως επίσης οι στρατηγικές της. Για την επιτυχή έκβαση της διδασκαλίας, πρέπει να πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις, αλλά και να επαναπροσδιοριστεί ο ρόλος του εκπαιδευτικού. Τέλος, περιγράφονται τρόποι εφαρμογής της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στην πράξη.

Διδακτική Ενότητα 3: Συνεργατικές Μέθοδοι Διδασκαλίας (π.χ. Μέθοδος Project, Διαθεματική Διδασκαλία)

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η παρουσίαση και θεωρητική ανάλυση συνεργατικών μεθόδων διδασκαλίας, με σκοπό την πρακτική τους εφαρμογή στην τάξη. Αναλυτικότερα, περιγράφονται η έννοια και τα χαρακτηριστικά της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και αναλύονται οι προϋποθέσεις επιτυχίας της, τα κριτήρια ομαδοποίησης των μαθητών, αποτελεσματικές στρατηγικές και τεχνικές συνεργατικής μάθησης, ενδεικτικές φάσεις διδασκαλίας και πιθανά προβληματικά σημεία με προτεινόμενους τρόπους αντιμετώπισής τους. Επιπλέον, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης, όπως αναλύεται μέσα από τα ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ του εκάστοτε γνωστικού αντικειμένου. Παρατίθενται, κυρίως, μεθοδολογικές προσεγγίσεις που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτικός. Τέλος, αναλύονται τα σχέδια εργασίας (projects) και συγκεκριμένα τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα, οι κατηγορίες στις οποίες ταξινομούνται, και τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά τους.

Διδακτική Ενότητα 4: Βιωματικές και Ενεργητικές Μέθοδοι Διδασκαλίας

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η παρουσίαση των κυριότερων τεχνικών που χρησιμοποιούνται κατά την εφαρμογή βιωματικών και ενεργητικών δραστηριοτήτων. Αρχικά, γίνεται εννοιολογική προσέγγιση βασικών όρων και αντισταβάλλεται το παραδοσιακό σχολείο από αυτό που βασίζεται στη βιωματική εκπαίδευση. Έπειτα, περιγράφονται οι βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις πάνω στις οποίες στηρίζεται η βιωματική μάθηση και οι οποίες ταξινομούνται σε δύο ευρείες κατηγορίες: αυτές που δίνουν έμφαση στην ενεργητική συμμετοχή του μαθητή (Dewey, Kolb, Herrmann, Gardner, Rogers) και αυτές που δίνουν έμφαση στο κοινωνικό πλαίσιο (Freire, Lave & Wenger). Ακολουθεί η ανάλυση των τεχνικών που εφαρμόζει η βιωματική μάθηση στον χώρο του σχολείου, ενώ περιγράφονται και βασικές ενεργητικές μέθοδοι διδασκαλίας. Η ενότητα κλείνει με την περιγραφή σημαντικών γενικών διδακτικών αρχών που οφείλει να λαμβάνει υπόψη του κάθε εκπαιδευτικός στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της διδασκαλίας.

Διδακτική Ενότητα 5: Καλλιέργεια της Κριτικής και Δημιουργικής Σκέψης των Μαθητών

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η ανάλυση των εννοιών της κριτικής και δημιουργικής σκέψης και η περιγραφή τρόπων καλλιέργειάς τους στο σχολείο. Ειδικότερα, αναλύεται η έννοια και η αναγκαιότητα της κριτικής σκέψης, οι κατηγορίες των κριτικών ανθρώπων και οι παράγοντες που ευνοούν ή αναστέλλουν την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης μέσα στην τάξη. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην έννοια της μεταγνώσης, που εμφανίζει πολλά κοινά στοιχεία με την κριτική σκέψη. Επίσης, αντίστοιχα αναλύεται η έννοια τη δημιουργικής σκέψης και η σχέση της με τη νοημοσύνη και τη σχολική επίδοση. Αναλύονται τα κριτήρια που καθιστούν μια σκέψη δημιουργική, όπως επίσης και τα εμπόδια που υψώνονται στην καλλιέργειά της. Η ανάλυση έπειτα εστιάζει στην υπάρχουσα κατάσταση στα σχολεία και στη σημασία και αξία του αναλυτικού προγράμματος, του εκπαιδευτικού και του μαθητή. Τέλος, η υποενότητα κλείνει με την επισήμανση των ομοιοτήτων και διαφορών των δύο τύπων σκέψης και με την παράθεση ενδεικτικών τεχνικών καλλιέργειας της καθημίας στο πλαίσιο της σχολικής τάξης.

ΜΑΘΗΜΑ: Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση: Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού

Διδακτική Ενότητα 1: Μοντέλα Ένταξης των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση-Κατηγορίες Εκπαιδευτικού Λογισμικού

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η παρουσίαση βασικών στοιχείων που αφορούν την εισαγωγή και ένταξη των τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση. Ειδικότερα, αρχικά επιχειρείται η εννοιολογική οριοθέτηση του όρου εκπαιδευτική τεχνολογία και παρουσιάζονται οι σημαντικότεροι λόγοι ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Ακολουθεί μία σύντομη ιστορική αναδρομή με ιδιαίτερη αναφορά στην προγραμματισμένη διδασκαλία και τις διδακτικές μηχανές. Στη συνέχεια, αναλύονται οι τέσσερις φάσεις ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, καθώς και τα αντίστοιχα μοντέλα και οι βασικές τους λειτουργίες. Τέλος, αναλύεται η έννοια του εκπαιδευτικού λογισμικού και παρατίθενται οι σημαντικότερες κατηγορίες του, με βάση τις θεωρίες μάθησης και τα παιδαγωγικά ρεύματα. Η ενότητα κλείνει με παράθεση παραδειγμάτων εκπαιδευτικού λογισμικού προς χρήση για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Διδακτική Ενότητα 2: Χρήση και Διδακτική Αξιοποίηση Εργαλείων Γενικής Χρήσης και Εφαρμογών Γραφείου

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η παρουσίαση βασικών στοιχείων που αφορούν τη χρήση και διδακτική αξιοποίηση εργαλείων γενικής χρήσης και εφαρμογών γραφείου. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται σε τρεις βασικές εφαρμογές γραφείου: τον επεξεργαστή κειμένου, το λογισμικό παρουσιάσεων και τα υπολογιστικά φύλλα. Για καθεμία από τις τρεις παραπάνω εφαρμογές παρατίθενται τα βασικά τους χαρακτηριστικά, τα πλεονεκτήματα και/ή μειονεκτήματα από τη χρήση τους, οι σημαντικότερες λειτουργίες τους, καθώς και ενδεικτικά παραδείγματα δραστηριοτήτων.

Διδακτική Ενότητα 3: Χρήση και Διδακτική Αξιοποίηση των Βασικών Εργαλείων Πληροφορικής, Πολυμεσικών Εργαλείων και Εφαρμογών

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η παρουσίαση βασικών στοιχείων που αφορούν τη χρήση και διδακτική αξιοποίηση βασικών εργαλείων πληροφορικής, πολυμεσικών εργαλείων και εφαρμογών. Αρχικά, περιγράφεται η εκπαιδευτική χρήση του υπολογιστή και ειδικότερα ο τρόπος αξιοποίησης του υπολογιστή ως διδακτικό μέσο και ως γνωστικό εργαλείο. Επίσης, αναλύεται το διδακτικό τρίγωνο, το οποίο αναπαριστά τους τρεις βασικούς παράγοντες που εμπλέκονται στη μάθηση: τους μαθητές, τις γνώσεις και τον εκπαιδευτικό. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται βασικά στοιχεία που αφορούν τα πολυμέσα, δηλαδή η εννοιολογική οριοθέτησή τους, οι κατηγορίες, ο εξοπλισμός, οι χρήσεις και τα δομικά συστατικά τους, ενώ περιγράφεται η σχέση τους με την εκπαίδευση. Τέλος, δίνονται παραδείγματα από συστήματα εννοιολογικής χαρτογράφησης, περιβάλλοντα προσομοίωσης και διάφορες πολυμεσικές εφαρμογές, ενώ περιγράφεται και η διδακτική αξιοποίηση του διαδραστικού πίνακα, που έχει εισβάλει τα τελευταία χρόνια στις σχολικές αίθουσες.

Διδακτική Ενότητα 4: Γνωριμία, Χρήση και Διδακτική Αξιοποίηση του Διαδικτύου και των Εφαρμογών του

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η παρουσίαση βασικών στοιχείων που αφορούν τη χρήση και διδακτική αξιοποίηση του διαδικτύου και των εφαρμογών του. Οι όροι διαδίκτυο και παγκόσμιος ιστός συχνά χρησιμοποιούνται ως ταυτόσημοι, αν και κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Μετά την παράθεση των βασικών χαρακτηριστικών του διαδικτύου και του παγκόσμιου ιστού, περιγράφονται οι σημαντικότερες υπηρεσίες του διαδικτύου, καθώς και οι παιδαγωγικές και εκπαιδευτικές προεκτάσεις των δικτύων. Επίσης, αναλύονται και κάποιες αρνητικές επιπτώσεις που επιφέρει η χρήση του υπολογιστή και του διαδικτύου στη σύγχρονη κοινωνία. Ακολουθούν τα διδακτικά οφέλη

από τη χρήση των ΤΠΕ και οι απαραίτητες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την αποτελεσματική τους χρήση. Στη συνέχεια, αναλύονται τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από τη χρήση του διαδικτύου για την εύρεση πληροφοριών και, τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις δυνατότητες του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και της ηλεκτρονικής μάθησης.

Διδακτική Ενότητα 5: Γνωριμία και Διδακτική Αξιοποίηση των νέων Διαστάσεων του Διαδικτύου (Web 2.0) και των Μεθόδων Συνδυαστικής Μάθησης (Blended learning)

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η παρουσίαση βασικών στοιχείων που αφορούν τη χρήση και διδακτική αξιοποίηση των νέων διαστάσεων που προσφέρει το διαδίκτυο μέσω των Web 2.0 εργαλείων και των μεθόδων συνδυαστικής μάθησης. Αρχικά, περιγράφονται τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα παραγωγής γραπτού λόγου, τρόποι αξιοποίησής τους και ο πολιτισμικός τους χρωματισμός. Δύο βασικές μορφές, η καθοδηγούμενη γραφή και τα ηλεκτρονικά γλωσσικά βοηθήματα, αποτελούν αντικείμενο ανάλυσης. Έπειτα, πραγματοποιείται μία κριτική απέναντι στα προγράμματα επεξεργασίας κειμένου και προτείνονται παραδείγματα σύγχρονων διδακτικών προτάσεων. Το διαδίκτυο μπορεί να αξιοποιηθεί διδακτικά με πολλά πλεονεκτήματα για την προαγωγή του λεγόμενου πληροφορικού ή ψηφιακού γραμματισμού. Στο σημείο αυτό γίνεται μια ανάλυση της συνδυαστικής μάθησης και των κατηγοριών της. Τέλος, περιγράφεται η μετάβαση από τα Web 1.0 στα Web 2.0 εργαλεία και γίνεται ιδιαίτερη μνεία στα ιστολόγια, το wiki και άλλα, όπως το google drive, το edmodo, το prezi, το toonDoo, το glogster, το tagxedo.

ΜΑΘΗΜΑ: Αξιολόγηση της Μάθησης

Διδακτική Ενότητα 1: Αξιολόγηση, Αποτίμηση και Έρευνα στην Εκπαίδευση

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η αναγνώριση της σημασίας της αξιολόγησης της μάθησης του μαθητή για τον ίδιο αλλά και για την εκπαίδευση εν γένει. Ειδικότερα, επιχειρείται μία εννοιολογική αποσαφήνιση παρεμφερών όρων, όπως αξιολόγηση, μέτρηση, εκτίμηση, δοκιμασία, βαθμολόγηση. Επίσης, περιγράφονται οι βασικές προϋποθέσεις και αρχές εφαρμογής της αξιολόγησης, ενώ παρατίθενται και επιχειρήματα που συνηγορούν υπέρ και κατά αυτής. Στη συνέχεια, ορίζεται η έννοια της εκπαιδευτικής αξιολόγησης, αναλύεται στο παρελθόν και το παρόν και απαριθμούνται οι βασικές λειτουργίες της. Τέλος, αναλύεται η έρευνα όπως εξελίχθηκε από το πριν στο τώρα και περιγράφονται οι φάσεις που ακολουθεί η εκπαιδευτική αξιολόγηση ακολουθώντας ως πρότυπο την επιστημονική έρευνα.

Διδακτική Ενότητα 2: Μέτρηση Ευφυΐας και Μνήμης

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η περιγραφή του τρόπου μέτρησης της ευφυΐας και της μνήμης από το παρελθόν μέχρι τη σημερινή εποχή. Αρχικά, επιχειρείται η εννοιολογική οριοθέτηση της «μέτρησης» και έπειτα αναλύονται τα βασικά της χαρακτηριστικά, είδη και επίπεδα μέτρησης των αποτελεσμάτων της μάθησης. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στα τεστ κλειστού και ανοικτού τύπου και φυσικά στην απομνημόνευση και την επίδρασή της στη μαθησιακή διαδικασία. Τέλος, γίνεται μια συγκριτική θεώρηση του αυταρχικού τρόπου αξιολόγησης και του δημοκρατικού με απαρίθμηση βασικών πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων του καθενός.

Διδακτική Ενότητα 3: Μορφές και Είδη Αξιολόγησης

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η παρουσίαση των βασικών ειδών και μορφών αξιολόγησης. Ειδικότερα, η ενότητα αποβλέπει στην ανάλυση των τυπολογιών της αξιολόγησης με βάση διάφορα κριτήρια (π.χ. χρόνος, διάρκεια, λειτουργίες κτλ.), όπως επίσης και των μορφών της αξιολόγησης της διδασκαλίας (π.χ. παρατήρηση, φύλλα εργασίας, σχολικά εγχειρίδια κτλ.). Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στα τεστ επίδοσης ως σημαντική τεχνική αξιολόγησης και εκτίμησης της προόδου των μαθητών.

Διδακτική Ενότητα 4: Εναλλακτικοί Τρόποι Αξιολόγησης

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η περιγραφή και ανάλυση εναλλακτικών τεχνικών εκτίμησης της προόδου των μαθητών, που εκτείνεται πέρα από τα στενά πλαίσια της παραδοσιακής αξιολόγησης. Περιγράφονται τρόποι διαχείρισης της αξιολόγησης, προκειμένου να ανταποκριθεί στη διαφοροποίηση που υφίσταται στις σχολικές τάξεις. Τέλος, προτείνεται μια διαφορετική αξιολόγηση, «συνεργιστική ανατροφοδότηση», που αντιστοιχεί στους σκοπούς και το περιεχόμενο της νέας μάθησης.

Διδακτική Ενότητα 5: Φάκελος Αξιολόγησης (portfolio)

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η περιγραφή, ανάλυση και παρουσίαση μίας από τις πιο σημαντικές μορφές αυθεντικής αξιολόγησης, του φακέλου αξιολόγησης του μαθητή (portfolio assessment). Μετά την εννοιολογική του οριοθέτηση και την παράθεση των διάφορων όρων με τους οποίους συναντάται στην ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία, αναλύονται οι σκοποί, τα χαρακτηριστικά και οι βασικότερες κατηγορίες του. Στη συνέχεια, περιγράφονται τα στάδια οργάνωσης και το περιεχόμενο των φακέλων αξιολόγησης του μαθητή. Τέλος, παρατίθενται πληροφορίες που αφορούν την αξιολόγηση του φακέλου αξιολόγησης των μαθητών, όπως οι διαστάσεις που αξιολογούνται, ο τρόπος καθορισμού των κριτηρίων εκτέλεσης του μαθητή, ο

τρόπος βαθμολόγησης και ανακοίνωσης του αποτελέσματος, καθώς και τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που έχουν διαπιστωθεί.

ΜΑΘΗΜΑ: Σύγχρονα Προβλήματα - Νέες Προσεγγίσεις

Διδακτική Ενότητα 1: Σχολική Βία και Εκφοβισμός

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η κατανόηση των βασικών πτυχών του φαινομένου της σχολικής βίας και η ανάδειξη αποτελεσματικών προληπτικών και παρεμβατικών στρατηγικών σε επίπεδο τάξης και σχολείου. Ειδικότερα, γίνεται μια εννοιολογική οριοθέτηση συναφών με τον εκφοβισμό όρων, περιγράφονται οι προϋποθέσεις που καθιστούν μια συμπεριφορά εκφοβιστική, παρουσιάζονται τα είδη και οι μορφές του σχολικού εκφοβισμού, καθώς και τα χαρακτηριστικά του θύτη, του θύματος και των θεατών-παρατηρητών. Επίσης, καταγράφεται η παρούσα κατάσταση στη χώρα μας ως προς την έκταση του φαινομένου και αναλύονται τα αίτια που οδηγούν σε τέτοιες συμπεριφορές, αλλά και οι συνέπειες για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Τέλος, απαριθμούνται ενδεικτικές στρατηγικές πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου, περιγράφεται ο ρόλος κάθε μέλους της σχολικής κοινότητας και παρουσιάζονται δύο σημαντικά μοντέλα που έχουν εφαρμοστεί και επιφέρει θετικά αποτελέσματα.

Διδακτική Ενότητα 2: Διαχείριση Κρίσεων στο Σχολικό Περιβάλλον

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η γνωριμία με την έννοια της κρίσης και η προετοιμασία της σχολικής κοινότητας για την αντιμετώπιση μιας ενδεχόμενης κρίσης. Ειδικότερα, επιχειρείται η εννοιολογική οριοθέτηση της κρίσης και των κινδύνων, η καταγραφή των χαρακτηριστικών της, οι τύποι κρίσεων που ενδέχεται να παρουσιαστούν στο σχολικό περιβάλλον, ο κύκλος ζωής μιας κρίσης, καθώς και ο προσδιορισμός των συμπεριφορών και αντιδράσεων που κρίνονται φυσιολογικές και αναμενόμενες και ο εντοπισμός των παραγόντων που καθιστούν κάποια παιδιά ευάλωτα και σε υψηλό κίνδυνο. Επίσης, αναλύονται σημεία που σχετίζονται με τη διαχείριση της κρίσης στο σχολείο, όπως τα στάδια που ακολουθούνται ή η δημιουργία επιτροπής και σχεδιασμού διαχείρισης. Τέλος, παρουσιάζονται τα βήματα που προτείνει το μοντέλο Παρέμβασης στην Κρίση στην Τάξη, τονίζεται η αναγκαιότητα ενδοϋπηρεσιακής επιμορφωτικής δραστηριότητας του εκπαιδευτικού και του διευθυντή της σχολικής μονάδας και καταγράφονται συγκεκριμένες διδακτικές και παιδαγωγικές δραστηριότητες ανάλογα με το ηλικιακό επίπεδο που μπορούν να εφαρμοστούν σε επίπεδο τάξης.

Διδακτική Ενότητα 3: Αξιοποιώντας και οικοδομώντας στις Διαφορές των Μαθητών

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η αναγνώριση του τρόπου με τον οποίο επηρεάζουν το σχολείο και την εκπαίδευση τρεις βασικοί διαφοροποιητικοί άξονες: η πολυπολιτισμικότητα, οι μαθητές σε κίνδυνο υψηλής αποτυχίας και οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ειδικότερα, η παρούσα διδακτική ενότητα εξετάζει τα συνηθισμένα κοινωνικά μοτίβα που οδήγησαν στη διαφοροποίηση των μαθητών ως προς τα προαναφερθέντα τρία επίπεδα. Ακολουθεί εννοιολογική οριοθέτηση της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης και άλλων σχετικών εννοιών, παρουσίαση των τύπων πληθυσμιακής ανάπτυξης και προτάσεις για ενδεικτικούς τρόπους αντιμετώπισης στερεότυπων αντιλήψεων και προκαταλήψεων. Στη συνέχεια, εντοπίζονται ευάλωτες ομάδες του μαθητικού πληθυσμού που βρίσκονται σε κίνδυνο αποτυχίας και αναλύονται τρόποι δημιουργίας ενός αποτελεσματικού μαθησιακού περιβάλλοντος και διδασκαλίας δια μέσου εκπαιδευτικών με ισχυρό αντίκτυπο. Τέλος, περιγράφονται οι βασικοί σταθμοί εξέλιξης της Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα και αναλύεται η έννοια της συνεκπαίδευσης μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού κρίνεται για ακόμη μία φορά καταλυτικός, διότι μεταξύ των άλλων θα πρέπει να προβεί σε διδακτικές τροποποιήσεις, να στηριχτεί στο ατομικό μαθησιακό ή γνωστικό στυλ και να λάβει υπόψη του τη θεωρία των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης του Gardner.

Διδακτική Ενότητα 4: Οι Επιδράσεις της σημερινής Οικονομικής Κατάστασης στη Ζωή των Μαθητών

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί ο εντοπισμός, η περιγραφή και η ανάλυση των επιπτώσεων της υφιστάμενης οικονομικής, και κατ' επέκταση κοινωνικής κρίσης στη ζωή των παιδιών της Ελλάδας. Αρχικά, γίνεται μια εννοιολογική αποσαφήνιση σχετικών όρων, όπως, κρίση, φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός και μέσα από την περιγραφή βασικών δικαιωμάτων του παιδιού, όπως περιγράφονται στην ομώνυμη Σύμβαση που υπέγραψε η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1989, αναδεικνύεται η έννοια της ποιότητας ζωής ως καίριο ζητούμενο της παιδικής ηλικίας. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι σημαντικότερες επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στη ζωή των παιδιών τόσο στο σπίτι, όπως αντανακλώνται σε αλλαγές που υπέστη η οικογενειακή δομή και μορφή όσο και στο σχολείο, όπως διαφαίνεται στις τροποποιήσεις στον τομέα της εκπαίδευσης αλλά και σε φαινόμενα (π.χ. εκφοβισμός στο σχολείο και σχολική διαρροή) που αποτελούν πλέον την καθημερινότητα και την πραγματικότητα του σχολείου. Τέλος, η παρούσα διδακτική ενότητα παραθέτει μία σειρά προτάσεων και βελτιωτικών μέτρων που μπορούν να ληφθούν από την οικογένεια και το σχολείο για τη βελτίωση της κατάστασης των παιδιών και την αντιμετώπιση της κρίσης.

Διδακτική Ενότητα 5: Ο Ελεύθερος Χρόνος και η Αξιοποίησή του στη Μάθηση

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η μελέτη της σημασίας του ελεύθερου χρόνου στην αρμονική ανάπτυξη των παιδιών και η επακόλουθη αναγκαιότητα αξιοποίησής του στη διδακτική διαδικασία. Στην αρχή, και ύστερα από μία ιστορική αναδρομή στην εμφάνιση της έννοιας του ελεύθερου χρόνου, αναλύεται η σημασία και τα οφέλη του, καθώς επίσης τα κίνητρα και οι παράγοντες διαμόρφωσής του. Ακολουθεί παρουσίαση ενδεικτικών τρόπων δημιουργικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου από το άτομο, αλλά και πιθανά εμπόδια που δυσχεραίνουν μία τέτοια αξιοποίηση. Στη συνέχεια, περιγράφεται η συμβολή του οικογενειακού πλαισίου στην ανεύρεση κατάλληλων δραστηριοτήτων ανάλογα με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα κάθε παιδιού, ενώ ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις κατ' οίκον εργασίες και την προτεραιότητα που δίνουν οι γονείς (αλλά και το σχολείο) σε αυτές εις βάρος του ελεύθερου χρόνου του παιδιού τους. Τέλος, μεταφερόμενοι στο πλαίσιο του σχολείου, αναλύεται ο σχετικός κλάδος της Παιδαγωγικής, γνωστός ως Παιδαγωγική του ελεύθερου χρόνου, και περιγράφεται το υπάρχον καθεστώς ως προς τρεις άξονες: α) το ολόημερο σχολείο, β) τα σχολικά εγχειρίδια και γ) το παιδαγωγικό παιχνίδι.

ΜΑΘΗΜΑ: Πεδία Καλλιέργειας Δεξιοτήτων Ζωής

Διδακτική Ενότητα 1: Εννοιολογική Οριοθέτηση

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η ανάδειξη ενός καινοτόμου θεματικού πεδίου και η κατάρτιση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης στις δεξιότητες ζωής, μιας θεματικής που ελάχιστοι επιστήμονες της αγωγής κατέχουν. Πιο αναλυτικά, αρχικά, γίνεται εννοιολογική οριοθέτηση των δεξιοτήτων ζωής και συναφών όρων, όπως είναι η ψυχική υγεία, η ψυχική ανθεκτικότητα και οι κοινωνικές δεξιότητες, καθώς και άλλων που σηματοδότησαν τη δημιουργία νέων παραδειγμάτων μάθησης, όπως η συναισθηματική νοημοσύνη, οι πολλαπλοί τύποι νοημοσύνης και η εκπαίδευση χαρακτήρα. Στη συνέχεια παρατίθενται με χρονική σειρά ενδεικτικές διακηρύξεις, συμβάσεις, άρθρα και άλλα έγγραφα που σκιαγράφησαν το πλαίσιο για την εισαγωγή των δεξιοτήτων ζωής στις δημοκρατικές κοινωνίες. Η ενότητα κλείνει με την περιγραφή των βασικότερων μεταβολών που συντελέστηκαν στο κοινωνικό συγκείμενο τις τελευταίες δεκαετίες, οι οποίες και υπαγόρευσαν την ανάγκη για αλλαγή στην εκπαίδευση και οδήγησαν στην ενσωμάτωση της καλλιέργειας δεξιοτήτων ζωής στη θεωρία και πράξη της διδασκαλίας.

Διδακτική Ενότητα 2: Οι Κοινωνικές και Συναισθηματικές Ανάγκες των Παιδιών και των Εφήβων

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η ανάλυση των κοινωνικών και συναισθηματικών αναγκών των παιδιών και των εφήβων, οι οποίες συνδυαστικά συνθέτουν την έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης. Πιο αναλυτικά, αρχικά, παρουσιάζεται η βασική λειτουργία της κοινωνικοποίησης που επιτελεί το σχολείο, ειδικότερα, στο πλαίσιο της σχολικής τάξης με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της. Γίνεται εννοιολογική οριοθέτηση του όρου κοινωνικοποίηση και αναλύονται τα βασικά στάδια κοινωνικοποίησης που ακολουθεί το άτομο καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Στη συνέχεια, περιγράφεται η έννοια των κοινωνικών δεξιοτήτων, ακολουθεί περιγραφή τους και αναλύεται η αναγκαιότητα ανάπτυξής τους. Η ενότητα, έπειτα, εστιάζει στις συναισθηματικές δεξιότητες που διαθέτουν τα παιδιά και οι έφηβοι ανάλογα με το ηλικιακό τους επίπεδο, ενώ παρουσιάζονται τα βασικά ή πρωτογενή και τα δευτερογενή συναισθήματα, ταξινόμηση στην οποία καταλήγουν αρκετοί θεωρητικοί του συναισθήματος. Τέλος, η ενότητα κλείνει με ανάλυση της έννοιας «συναισθηματική νοημοσύνη», η οποία συνίσταται από συνδυασμό προσωπικών, κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων. Μετά από μια σύντομη ιστορική αναδρομή, παρατίθενται οι επιμέρους διαστάσεις της συναισθηματικής νοημοσύνης και αναφέρονται τα χαρακτηριστικά των μαθητών και του ατόμου, εν γένει, που διαθέτει υψηλή συναισθηματική νοημοσύνη.

Διδακτική Ενότητα 3: Δεξιότητες Ζωής στο Πλαίσιο της Οικογένειας

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η περιγραφή του ρόλου που διαδραματίζει η οικογένεια στη συναισθηματική αγωγή των παιδιών και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής όντας αρχικά η ίδια πρότυπο προς μίμηση. Ειδικότερα, αρχικά περιγράφεται η έννοια της οικογένειας και η εξέλιξή της στις σύγχρονες μορφές της. Αναλύονται οι κυριότερες λειτουργίες της και παρατίθενται τα τέσσερα συνηθέστερα γονικά συλ, καθώς και διαστάσεις του ψυχολογικού κλίματος της οικογένειας. Στη συνέχεια, περιγράφονται τα χαρακτηριστικά των γονέων και ο αντίκτυπός τους στα παιδιά με βάση το είδος διαπαιδαγώγησης που εφαρμόζουν, ενώ αναλύονται τα πέντε βασικά στάδια που οφείλουν να ακολουθούν οι γονείς κατά τη συναισθηματική αγωγή. Τέλος, παρουσιάζεται η αναγκαιότητα συνεργασίας και επικοινωνίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους γονείς των μαθητών, παρά τα εμπόδια που συχνά υψώνονται, και αναλύονται οι πέντε βασικότεροι τύποι γονεϊκής εμπλοκής με τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη που επιφέρουν στον μαθητικό πληθυσμό.

Διδακτική Ενότητα 4: Δεξιότητες Ζωής στο Πλαίσιο του Σχολείου

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η γενική περιγραφή της εισαγωγής της εκπαίδευσης σε δεξιότητες ζωής στο σχολείο. Ειδικότερα, αρχικά παρουσιάζονται βασικά στοιχεία που αφορούν στον θεσμό του σχολείου και περιγράφονται οι κυριότερες λειτουργίες που αυτό επιτελεί. Έτσι, διαφαίνεται ο σκοπός της αγωγής και η σημασία εκμάθησης δεξιοτήτων ζωής από τους μαθητές. Στη συνέχεια, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη σημασία του ρόλου του εκπαιδευτικού, του οποίου η παιδαγωγική σχέση με τους μαθητές του εκτείνεται σε δύο άξονες: α) τη συναισθηματική στάση και β) τον βαθμό αυτονόμησης-ελευθερίας και ελέγχου. Μέσα από επιμορφωτικά σεμινάρια, ο εκπαιδευτικός θα είναι σε θέση να εφαρμόζει χωρίς ανασφάλεια συγκεκριμένες στρατηγικές και τεχνικές που σκοπεύουν στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων ζωής των μαθητών του, να οργανώνει σωστά τον χώρο και την ομάδα της τάξης και να ενεργοποιεί κάθε φορά την προσφορότερη δεξιότητα για επίτευξη των στόχων του. Τέλος, περιγράφονται οι σκοποί και οι ειδικότεροι στόχοι μαθημάτων του δημοτικού σχολείου, που σχετίζονται άμεσα με τους αντίστοιχους στόχους καλλιέργειας δεξιοτήτων ζωής στο σχολείο.

Διδακτική Ενότητα 5: Δεξιότητες Ζωής στο Πλαίσιο της Κοινωνίας

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η ανάλυση της σημασίας των δεξιοτήτων ζωής στο πλαίσιο της κοινωνίας και ειδικότερα σε τρεις τομείς:

- α) στην προσωπική ανάπτυξη,
- β) στην ιδιότητα του ενεργού πολίτη, και
- γ) στην απασχολησιμότητα.

Πιο αναλυτικά, παρουσιάζονται βασικές δεξιότητες, οι οποίες συνιστούν σημαντικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην προσωπική πλήρωση και ανάπτυξη του ατόμου, σε έναν ευδαίμονα βίο, εν γένει, που συνενώνει γνωστικές, ενδοπροσωπικές και διαπροσωπικές διαστάσεις της ζωής. Στο πλαίσιο αυτό αναδεικνύεται η σπουδαιότητα τόσο των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα όσο και της «εις βάθος μάθησης», ενώ αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα της δια βίου μάθησης για την απόκτηση ή ενίσχυση αναγκαίων δεξιοτήτων ζωής. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι βασικές αρχές της εκπαίδευσης στην πολιτειότητα, η οποία προσβλέπει στην τόνωση της ιδιότητας του ενεργού πολίτη και στη δημιουργία ενός μοντέλου επιτυχημένου ανθρώπου υπό την έννοια που της προσδίδει ο Sternberg δια μέσου της τριαρχικής θεωρίας και της νοημοσύνης της επιτυχίας. Τέλος, το κέντρο του ενδιαφέροντος μετατοπίζεται στην απασχολησιμότητα του σημερινού πολίτη και στον «νέο επαγγελματισμό» που έχει αναδυθεί τα τελευταία χρόνια, ο οποίος δίνει έμφαση στις λεγόμενες «δεξιότητες σταδιοδρομίας» κατά τις διαδικασίες επιλογής του υποψήφιου εργαζομένου.

ΜΑΘΗΜΑ: Τομείς Καλλιέργειας των Δεξιοτήτων Ζωής

Διδακτική Ενότητα 1: Λήψη Αποφάσεων και Επίλυση Προβλημάτων

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η μελέτη δύο σημαντικών δεξιοτήτων ζωής, της λήψης αποφάσεων και της επίλυσης προβλημάτων. Πιο συγκεκριμένα, μετά την εννοιολογική οριοθέτηση των δύο όρων και την περιγραφή των μεταξύ τους διαφοροποιήσεων, παρουσιάζονται τα επίπεδα και οι κατηγορίες λήψης αποφάσεων, ενώ προτείνονται συγκεκριμένες στρατηγικές και μοντέλα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων με συγκεκριμένα παραδείγματα από το σχολικό πλαίσιο. Στη συνέχεια, αναλύονται οι τύποι έργων και οι δομικοί άξονες της επίλυσης προβλημάτων, μελετώνται οι απαιτούμενες δεξιότητες συλλογισμού και, τέλος, προτείνονται και για την επίλυση προβλημάτων συγκεκριμένα βήματα με παραδείγματα που μπορούν να εφαρμοστούν από τον εκπαιδευτικό μέχρις ότου κατακτηθούν από τους μαθητές και εφαρμόζονται χωρίς την παρουσία ενηλίκου. Η υποενότητα κλείνοντας εστιάζει στη διαδικασία επίλυσης συγκρούσεων παραθέτοντας τις βασικές αιτίες και τα πρότυπα αντίδρασης σε οποιαδήποτε σύγκρουση.

Διδακτική Ενότητα 2: Δημιουργική και Κριτική Σκέψη

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η ανάλυση δύο βασικών δεξιοτήτων ζωής, της κριτικής και δημιουργικής σκέψης, και η περιγραφή τρόπων καλλιέργειάς τους στο σχολείο. Ειδικότερα, αναλύεται η έννοια της δημιουργικής σκέψης και η σχέση της με τη νοημοσύνη και τη σχολική επίδοση. Αναλύονται τα κριτήρια που καθιστούν μια σκέψη δημιουργική, όπως επίσης και τα εμπόδια που υψώνονται στην καλλιέργειά της. Η ανάλυση έπειτα εστιάζει στην υπάρχουσα κατάσταση στα σχολεία και στη σημασία και αξία του αναλυτικού προγράμματος, του εκπαιδευτικού και του μαθητή. Επίσης, αντίστοιχα αναλύεται η έννοια και η αναγκαιότητα της κριτικής σκέψης, οι κατηγορίες των κριτικών ανθρώπων και οι παράγοντες που ευνοούν ή αναστέλλουν την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης μέσα στην τάξη. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην έννοια της μεταγνώσης, που εμφανίζει πολλά κοινά στοιχεία με την κριτική σκέψη. Τέλος, η υποενότητα κλείνει με την επισήμανση των ομοιοτήτων και διαφορών των δύο τύπων σκέψης και με την παράθεση ενδεικτικών τεχνικών καλλιέργειας της καθεμίας στο πλαίσιο της σχολικής τάξης.

Διδακτική Ενότητα 3: Επικοινωνία και Δεξιότητες Διαπροσωπικών Σχέσεων

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η παρουσίαση των εννοιών επικοινωνία και αλληλεπίδραση, οι οποίες μαζί με τις δεξιότητες διαπροσωπικών σχέσεων συνιστούν βασικές δεξιότητες ζωής. Ειδικότερα, αναλύονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου μια επικοινωνία να θεωρηθεί επιτυχημένη. Επίσης, περιγράφονται τα συστήματα των κοινωνικών

σχέσεων, καθώς και οι διάφορες μορφές με τις οποίες συναντάται η επικοινωνία. Αναπόφευκτα κάποια στιγμή θα υπάρξουν συγκρούσεις και προβλήματα στην επικοινωνία, τα οποία και περιγράφονται και αφορούν τόσο την καθημερινότητα του ατόμου όσο και το πλαίσιο της σχολικής τάξης. Ιδιαίτερη, επίσης, έμφαση δίνεται στη σχολή επικοινωνίας του Palo Alto. Επιπλέον, σημαντική κρίνεται η παράθεση των κοινών και διαφορετικών σημείων ανάμεσα στην επικοινωνία και την αλληλεπίδραση, καθώς και οι τύποι και τα οφέλη της αλληλεπίδρασης. Μια ξεχωριστή θεωρία που αναλύεται είναι αυτή της συμβολικής αλληλεπίδρασης. Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις κοινωνικές δεξιότητες με ανάλυση της έννοιας, βασικών κατηγοριών της και θεωρητικών προσεγγίσεων και περιγράφεται η σπουδαιότητα της φιλίας μεταξύ συνομηλίκων.

Διδακτική Ενότητα 4: Αυτοεπίγνωση και Ενσυναίσθηση

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η παρουσίαση δύο σημαντικών δεξιοτήτων ζωής, της αυτοεπίγνωσης και της ενσυναίσθησης. Όσον αφορά την πρώτη, αναλύονται σχετικές έννοιες, όπως η αυτοαντίληψη, η αυτογνωσία, η αυτοεκτίμηση και η αυτορρύθμιση. Ειδικότερη αναφορά γίνεται στην έννοια της αυτοαντίληψης, και συγκεκριμένα στη δομή, τις ιδιότητες και τους παράγοντες που την διαμορφώνουν. Στη συνέχεια, περιγράφεται η έννοια της ενσυναίσθησης και κυρίως οι διαστάσεις, τα μοντέλα και οι προϋποθέσεις που καθιστούν ένα άτομο και τον εκπαιδευτικό καλό ενσυναισθητικό ακροατή. Τέλος, παρουσιάζεται η πλευρά των γονέων ως προς τις δύο αυτές διαστάσεις και προτείνονται ενδεικτικές δραστηριότητες για εφαρμογή στο πλαίσιο της οικογένειας, με σκοπό την εκπαίδευση των παιδιών στην αισιόδοξη οπτική των πραγμάτων και την ενσυναίσθηση.

Διδακτική Ενότητα 5: Διαχείριση των Συναισθημάτων και του Στρες

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η περιγραφή στρατηγικών και τεχνικών που υποβοηθούν το άτομο να διαχειρίζεται αρνητικά, κυρίως, συναισθήματα και, ιδιαίτερα, το άγχος και το στρες. Αρχικά, γίνεται εννοιολογική οριοθέτηση αυτών των όρων και άλλων συναφή και έπειτα παρουσιάζονται βασικές δεξιότητες κοινωνικο-συναισθηματικής ανάπτυξης, καθώς και τα τρία κυριότερα μοντέλα συναισθηματικής νοημοσύνης στα οποία δίνεται έμφαση η έννοια της διαχείρισης των συναισθημάτων. Έπειτα, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο στρες που εμφανίζουν παιδιά και έφηβοι και προτείνονται ενδεικτικές στρατηγικές χειρισμού αγχογόνων καταστάσεων και κρίσεων. Τέλος, η διδακτική ενότητα ολοκληρώνεται με την ανάλυση τεχνικών που μπορούν να εφαρμόσουν οι γονείς στο σπίτι, με σκοπό την εκπαίδευση των παιδιών τους στον αυτοέλεγχο και τη ρύθμιση των συναισθημάτων τους.

ΜΑΘΗΜΑ: Μέθοδοι, Μοντέλα και Τεχνικές Καλλιέργειας Δεξιοτήτων Ζωής

Διδακτική Ενότητα 1: Μέθοδοι και Μοντέλα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων Ζωής στο Σχολείο

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η παρουσίαση μεθόδων και μοντέλων που στοχεύουν στην καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής στο σχολείο. Ειδικότερα, αρχικά παρουσιάζονται τα τρία βασικά πεδία μάθησης και έπειτα ανιχνεύονται βασικές μορφές μαθητοκεντρικής διδασκαλίας και συγκεκριμένα η διαλεκτική και η διερευνητική μορφή. Επίσης, γίνεται εννοιολογική προσέγγιση της βιωματικής μάθησης και αντιπαραβάλλεται το παραδοσιακό σχολείο από αυτό που βασίζεται στη βιωματική εκπαίδευση. Στη συνέχεια, παρατίθενται δύο βασικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις διδασκαλίας δεξιοτήτων ζωής και οι αντίστοιχες τεχνικές που εφαρμόζει η καθεμία στην πράξη. Τέλος, αναλύονται σύγχρονα μοντέλα διδασκαλίας-μάθησης, τα οποία ταξινομούνται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες: τα μοντέλα επεξεργασίας πληροφοριών, τα προσωποκεντρικά μοντέλα, τα μοντέλα ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων ή κοινωνικά μοντέλα και τα συμπεριφοριστικά (μπιχεβιοριστικά) μοντέλα.

Διδακτική Ενότητα 2: Τεχνικές Λόγου-Διασαφήνισης Αξιών

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η παρουσίαση τεχνικών λόγου-διασαφήνισης αξιών, με στόχο την καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής στο σχολείο. Η πρώτη, λοιπόν, υποενότητα επικεντρώνεται στην παρουσίαση των βασικών σημείων σχετικών τεχνικών, όπως π.χ. καταιγισμός ιδεών και παραλλαγές αυτού, η τεχνική του Gordon, η τεχνική Fishbone, ερωτηματολόγια, συζητήσεις και συνεντεύξεις, λεκτική ανταπόκριση σε μια εικόνα, μελέτη περίπτωσης ή σενάριο και η διασαφήνιση αξιών. Στη συνέχεια, ιδιαίτερη ανάλυση γίνεται σε μια πολύ ενδιαφέρουσα και πρωτότυπη τεχνική, αυτή των 6 καπέλων σκέψης του de Bono. Τέλος, περιγράφεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού και, ειδικότερα, τα χαρακτηριστικά που τον καθιστούν καλό και αποτελεσματικό, διότι τίποτα από τα παραπάνω δεν θα ήταν εφικτό, χωρίς την απαραίτητη συμβολή του εκάστοτε εκπαιδευτικού.

Διδακτική Ενότητα 3: Τεχνικές Καλλιτεχνικής Δημιουργίας

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η παρουσίαση τεχνικών καλλιτεχνικής δημιουργίας, στην οποία εντάσσουμε δραστηριότητες, όπως η ζωγραφική, το κολάζ αλλά και η μουσική, που προωθούν τη δημιουργική φαντασία του παιδιού που λειτουργεί υποστηρικτικά στην έκφραση των συναισθημάτων του. Ειδικότερα, στην πρώτη υποενότητα γίνεται αναφορά στην καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής μέσω των εικαστικών τεχνών, οπότε και αναλύεται η θέση τους στην εκπαιδευτική διαδικασία και τα οφέλη τους για τους μαθητές. Ακολουθεί η περιγραφή της καλλιέργειας

δεξιοτήτων ζωής μέσω της μουσικής και του τρόπου που επιδρά στην ενίσχυση συναισθηματικών δεξιοτήτων. Τέλος, η ενότητα κλείνει με την περιγραφή ενδεικτικών δραστηριοτήτων καλλιτεχνικής δημιουργίας και παιγνιώδεις δραστηριότητες εικαστικής και μουσικής αγωγής.

Διδακτική Ενότητα 4: Τεχνικές Θεατρικής Δημιουργίας

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η ανάδειξη της σημασίας του θεάτρου στην καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής στο σχολείο. Αρχικά, γίνεται μια ιστορική αναδρομή στην παιδευτική αξία του θεάτρου, στις βασικές δραστηριότητες της Θεατρικής Αγωγής και στις δύο βασικότερες μεθόδους της: το θεατρικό παιχνίδι και τη (διερευνητική) δραματοποίηση. Έπειτα, παρουσιάζονται τα βασικά εργαλεία της Θεατρικής Αγωγής, όπως είναι για παράδειγμα η ενεργοποίηση, η έκφραση και επικοινωνία, η δημιουργική συνεργασία της ομάδας, η δημιουργική γραφή και οι παραστατικές τέχνες. Τέλος, η παρούσα διδακτική ενότητα κλείνει με την περιγραφή ενδεικτικών τεχνικών θεατρικής αγωγής που μπορούν να αξιοποιηθούν σε όλα τα μαθήματα και ενισχύουν ατομικές και κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών. Προς την κατεύθυνση αυτή, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι ιδιαίτερα καθοριστικός.

Διδακτική Ενότητα 5: Τεχνικές με τη Χρήση Οπτικοακουστικών Μέσων

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η παρουσίαση των δυνατοτήτων που προσφέρει η εκπαιδευτική τεχνολογία και, ειδικότερα, τα οπτικοακουστικά μέσα στη διδασκαλία, εν γένει, και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής ειδικότερα. Αρχικά, παρουσιάζονται τα οπτικο-ακουστικά μέσα και επιχειρείται μία ταξινόμηση αυτών με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, ενώ παρουσιάζονται δύο βασικοί τρόποι επιλογής εποπτικών μέσων από τον εκπαιδευτικό, οι πίνακες και τα διαγράμματα. Στη συνέχεια, περιγράφεται η εκπαιδευτική χρήση του κινηματογράφου, της τηλεόρασης και της μαγνητοσκόπησης. Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην εισαγωγή του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή στην εκπαιδευτική διαδικασία και συγκεκριμένα, στους λόγους ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, στα μοντέλα ένταξής τους, στις κατηγορίες του εκπαιδευτικού λογισμικού και στην επίδραση των ΤΠΕ στη διδασκαλία των γνωστικών αντικείμενων και στις δεξιότητες που αναπτύσσουν.

ΜΑΘΗΜΑ: Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού στην Επικοινωνία Σχολείου-Οικογένειας-Κοινότητας

Διδακτική Ενότητα 1: Μοντέλα Επικοινωνίας Σχολείου- Οικογένειας-Κοινότητας

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η παρουσίαση των βασικότερων μοντέλων που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της επικοινωνίας ανάμεσα στο σχολείο, την οικογένεια και την

κοινότητα. Ειδικότερα, αρχικά γίνεται μια περιγραφή των τεσσάρων βασικών συστημάτων, δηλαδή του κοινωνικού υπερσυστήματος, του οικογενειακού συστήματος, του σχολικού συστήματος και της κοινότητας. Έπειτα, ακολουθεί μια ιστορική αναδρομή στην προσέγγιση του ζητήματος της επικοινωνίας σχολείου, οικογένειας και κοινότητας και αποσαφηνίζεται η έννοια της μοντελοποίησης και του θεωρητικού μοντέλου. Στο πλαίσιο αυτό οριοθετούνται εννοιολογικά βασικές έννοιες, που σχετίζονται με την οικοσυστημική αντιμετώπιση των σχέσεων, προς την οποία κλίνει η εν λόγω επικοινωνία. Στο τέλος, αναλύονται τα κυριότερα μοντέλα επικοινωνίας μεταξύ των τριών συστημάτων και παρέχονται γενικές πληροφορίες για το καθένα.

Διδακτική Ενότητα 2: Γονεϊκή Εμπλοκή/Συμμετοχή στο Σχολικό Περιβάλλον

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η ανάλυση των βασικών τύπων γονεϊκής εμπλοκής, δηλαδή της ποσοτικής και ποιοτικής συμμετοχής των γονέων στα εκπαιδευτικά δρώμενα. Μετά την εννοιολογική οριοθέτηση του όρου γονεϊκή εμπλοκή, υπογραμμίζεται η αναγκαιότητα επικοινωνίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια, καθώς και οι διάφοροι τρόποι με τους οποίους επιτυγχάνεται αυτή η επικοινωνία. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι πέντε βασικοί τύποι γονεϊκής εμπλοκής, ενώ ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην τυπολογία που έχει αναπτύξει η Epstein για τη γονεϊκή εμπλοκή. Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχέση σχολείου-οικογένειας θα μπορούσαν να ταξινομηθούν σε τρεις κατηγορίες: αυτούς που αφορούν τον γονιό, το παιδί και το σχολείο. Τέλος, παρουσιάζονται τα βασικότερα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την αποτελεσματική επικοινωνία σχολείου-οικογένειας, αλλά και τα πιο συνηθισμένα εμπόδια που δυσκολεύουν τη συνεργασία τους. Η ενότητα κλείνει με την παροχή ενδεικτικών προτάσεων βελτίωσης της επικοινωνίας γονέων-εκπαιδευτικών.

Διδακτική Ενότητα 3: Γονεϊκό Στυλ

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η παρουσίαση των βασικών τύπων γονεϊκού στυλ. Αρχικά, επιχειρείται η εννοιολογική οριοθέτηση της έννοιας της οικογένειας και παρουσιάζονται βασικά στοιχεία που σχετίζονται με αυτήν, όπως οι μεταβολές που έχει υποστεί, η εξέλιξή της, τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης οικογένειας, οι κυριότερες λειτουργίες της και κύριες και δευτερεύουσες μορφές της. Στο πλαίσιο αυτό, αναφέρονται παράγοντες που επιδρούν αρνητικά στην κοινωνικοποίηση του παιδιού. Έπειτα, αναφέρονται αντίστοιχα βασικά στοιχεία σχετικά με τον θεσμό του σχολείου. Και σε αυτήν την περίπτωση αναλύονται οι βασικότερες λειτουργίες του-ρόλοι, ενώ παρατίθεται η οπτική του σχολείου και της οικογένειας στη μεταξύ τους συνεργασία τόσο σε γενικό επίπεδο όσο και ειδικότερα όσον αφορά τη σχολική επιτυχία. Η ενότητα κλείνει με την

παρουσίαση των τεσσάρων τύπων γονεϊκού στυλ και των διαστάσεων του ψυχολογικού κλίματος της οικογένειας.

Διδακτική Ενότητα 4: Το Σχολείο ως Σύστημα

Σκοπό της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η παρουσίαση του σχολείου ως ανοιχτό σύστημα, το οποίο μπορεί να επωφεληθεί από τη συστημική σκέψη και τις παρεμβατικές μεθόδους που αναπτύσσονται. Αρχικά, σκιαγραφούνται οι βασικές έννοιες και θέσεις της θεωρίας των συστημάτων, μιας νέας σχετικά άποψης αναφορικά με τις παραμέτρους της ανθρώπινης ανάπτυξης. Στη συνέχεια, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κοινωνικών συστημάτων, ενώ εξετάζονται αναλυτικότερα δύο σημαντικά υποσυστήματα, η οικογένεια και το σχολείο.

Διδακτική Ενότητα 5: Προγράμματα Συστημικής Παρέμβασης στο Σχολείο

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η παρουσίαση και περιγραφή των εκτιμώμενων θετικών αποτελεσμάτων που έχει η εφαρμογή παρεμβατικών συστημικών προγραμμάτων στο σχολείο για όλα τα εμπλεκόμενα μέλη. Ειδικότερα, περιγράφεται η αναγκαιότητα και οι προϋποθέσεις εφαρμογής τέτοιων προγραμμάτων στο πλαίσιο του σχολείου και στη συνέχεια αναλύονται οι τρεις βασικότερες φάσεις που ακολουθούνται για τον σχεδιασμό και υλοποίησή τους. Επίσης, παρατίθεται ένα παράδειγμα οικοσυστημικής παρέμβασης στο σχολείο με την τεχνική του εντοπισμού εξαιρέσεων, που οδήγησε σε μείωση της προβληματικής συμπεριφοράς του μαθητή και βελτίωση των σχέσεων και της επικοινωνίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια. Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στους εκπαιδευτικούς συνεταιρισμούς, οι οποίοι αποτελούν μία κατηγορία παρεμβατικού προγράμματος με πολλαπλά οφέλη για τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς τους διευθυντές και τους μαθητές. Τέλος, η ενότητα κλείνει θέτοντας έναν προβληματισμό για το μέλλον της σχέσης σχολείου-οικογένειας, στο πλαίσιο του οποίου παρατίθενται διάφορες προτάσεις.

ΜΑΘΗΜΑ: Ο Εκπαιδευτικός ως Λειτουργός Συμβουλευτικής και Καθοδήγησης

Διδακτική Ενότητα 1: Οριοθέτηση Εννοιών στη Σχολική Συμβουλευτική και Καθοδήγηση

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί προσέγγιση της συμβουλευτικής διάστασης του ρόλου του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο. Αρχικά, επιχειρείται μια εννοιολογική οριοθέτηση λέξεων, όπως η Συμβουλευτική, η Σχολική Ψυχολογία, η Διαλεκτική Συμβουλευτική και η Σχολική Συμβουλευτική. Μέσα από την παράθεση των βασικών υποχρεώσεων που απορρέουν

από τον ρόλο του εκπαιδευτικού αναδεικνύονται η διδασκαλία, η αγωγή, η αξιολόγηση, η συμβουλευτική και η βελτίωση των εκπαιδευτικών πραγμάτων ως βασικοί συντελεστές επιτυχίας του εκπαιδευτικού έργου. Επίσης, αναλύονται οι στόχοι και οι βασικές αρχές της συμβουλευτικής, ενώ περιγράφεται η ιστορική της διάσταση μέσα στον χρόνο και οι μεταβολές της σύγχρονης κοινωνίας, της οικογενειακής δομής και των σχολικών δρώμενων που οδήγησαν στην αναγκαιότητα εισαγωγής της συμβουλευτικής στο σχολείο, αναπροσδιορισμού των λειτουργιών του, καθώς και του ρόλου του εκπαιδευτικού. Τέλος, παρουσιάζονται οι τέσσερις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις, που αποτελούν και τον ακρογωνιαίο λίθο της Συμβουλευτικής, η καλή γνώση και εποπτεία των οποίων είναι απαραίτητη για κάθε σύμβουλο.

Διδακτική Ενότητα 2: Συμβουλευτική Δράση του Εκπαιδευτικού

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η προσέγγιση της συμβουλευτικής δράσης του εκπαιδευτικού. Αρχικά, αναδεικνύεται η αναγκαιότητα της επαγγελματικής συμβουλευτικής στην εκπαίδευση, που θα αντικαταστήσει την ερασιτεχνική συμβουλευτική, η οποία εφαρμόζεται ασυνείδητα σχεδόν από το σύνολο των εκπαιδευτικών. Στη συνέχεια, αποτυπώνεται η υφιστάμενη κατάσταση ως προς τη Σχολική Συμβουλευτική στην Ελλάδα, καθώς και σε διεθνές επίπεδο και παρουσιάζονται τα θετικά αποτελέσματα από την εφαρμογή τέτοιων προγραμμάτων για το σύνολο της σχολικής κοινότητας. Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η μελέτη της δυνατότητας ανάληψης συμβουλευτικών υποχρεώσεων από τον εκπαιδευτικό μέσα από την περιγραφή των παραγόντων που δυσχεραίνουν ή ευνοούν τη δυνατότητα συμβουλευτικής δράσης του εκπαιδευτικού. Τέλος, η διδακτική ενότητα κλείνει με την ανάλυση των πεδίων δραστηριότητας των Σχολικών Συμβούλων και την παρουσίαση ενός μοντέλου συμβουλευτικής διαδικασίας.

Διδακτική Ενότητα 3: Πεδία Συμβουλευτικής Δραστηριότητας του Εκπαιδευτικού

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας αποτελεί η προσέγγιση των πεδίων συμβουλευτικής δραστηριότητας του εκπαιδευτικού. Μετά την παρουσίαση του εργασιακού χώρου του παιδαγωγού-συμβούλου, περιγράφεται ο ρόλος του τελευταίου στον συντονισμό της διαδικασίας μάθησης, στην αντιμετώπιση ψυχοκοινωνικών προβλημάτων και στη δράση του στο πολυπολιτισμικό σχολείο. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον σκοπό, τους στόχους, τις αρχές και τα βασικά στοιχεία της μαθητοκεντρικής και γνήσιας μάθησης. Αναδεικνύεται, επίσης, η αναγκαιότητα του συμβουλευτικού ρόλου του εκπαιδευτικού ως βοηθός και παραστάτης των μαθητών σχετικά με τις ειδικές ανάγκες, τις διαταραχές, τη σύγκρουση και τις αποφάσεις των μαθητών, αλλά και ως συνεργάτης με τους γονείς. Στη συνέχεια, αναλύονται οι συχνότεροι ρόλοι που αναλαμβάνουν οι μαθητές κατά την εφαρμογή της μεθόδου εργασίας σε ομάδες και παρουσιάζονται τα τέσσερα

επίπεδα διαπροσωπικής επικοινωνίας. Τέλος, η συμβουλευτική δράση του εκπαιδευτικού επικεντρώνεται σε παροχή πληροφοριών σχετικών με θέματα εκπαιδευτικής και επαγγελματικής σταδιοδρομίας των μαθητών.

Διδακτική Ενότητα 4: Δεξιότητες του Εκπαιδευτικού ως Λειτουργού Συμβουλευτικής

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι ο προσδιορισμός των χαρακτηριστικών και των δεξιοτήτων που καθιστούν έναν εκπαιδευτικό λειτουργό συμβουλευτικής ικανό και αποτελεσματικό. Μετά την επισήμανση των τομέων υποστήριξης του μαθητή από τη μεριά του συμβούλου, παρουσιάζονται και αναλύονται οι βασικές ιδιότητες και τα γενικά προσόντα του εκπαιδευτικού-συμβούλου. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται δομικές έννοιες της συμβουλευτικής που πηγάζουν από την προσωποκεντρική, συστημική και κονστρουκτιβιστική προσέγγιση. Μετά την ταξινόμηση των σημαντικότερων τομέων δεξιοτήτων του εκπαιδευτικού-συμβούλου, περιγράφονται τα χαρακτηριστικά της ιδανικής κατάστασης της συμβουλευτικής και ειδικότερα των τριών συνιστωσών της, του συμβούλου, του συμβουλευόμενου και της μεταξύ τους αλληλεπίδρασης.

Διδακτική Ενότητα 5: Μελέτες Περίπτωσης

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η προσέγγιση της συμβουλευτικής δράσης του εκπαιδευτικού μέσω παραδειγμάτων. Αρχικά, παρουσιάζεται η αναγκαιότητα συμβουλευτικής στην εκπαίδευση, όπως αναδύεται από την ίδια την οπτική των μαθητών. Μέσα από δύο προσωπικές μαρτυρίες γίνεται εμφανής ο τρόπος με τον οποίο οι μαθητές βιώνουν το σχολείο με επισήμανση τόσο των θετικών όσο και των αρνητικών του χαρακτηριστικών. Στη συνέχεια, παρατίθενται οι απόψεις εκπαιδευτικών που δίνουν έμφαση στην καλλιέργεια υγιών διαπροσωπικών σχέσεων στο σχολείο. Εμβαθύνοντας στον ρόλο και το έργο του συμβούλου αναλύονται τα οκτώ στάδια στην πορεία της συμβουλευτικής διαδικασίας, για τα οποία παράλληλα δίνεται μία μελέτη περίπτωσης, που αναλύεται με βάση αυτά τα στάδια. Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη συμβουλευτική όσον αφορά τα θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού. Οι μελέτες περίπτωσης που παρατίθενται στηρίζονται στη θεωρία του Holland, στην τεχνική της συνεργατικής επίλυσης προβλημάτων και στη μέθοδο της διαισθητικής αντανάκλασης.